

грубість і хамство. Грамотність – це необхідність нашого часу, навіть повага до людини базується на ній.

Список використаних джерел

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://znaimo.com.ua/Хомський_Ноам
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://iprosvita.com/hramotnist-ia-indykator-osvichenosti-dumky-znavtsiv-ukrainskoho-slova/>

Пікуль Є. Ю., здобувачка вищої освіти 2 курсу, група МР-191
Науковий керівник – **Гаценко І. О.**, к.філол.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ФЕМІНІТИВИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Вживання фемінітивів в українській мові викликає чимало дискусій. Дехто вважає, що фемінітиви потрібно використовувати для досягнення гендерної рівності, а для когось це не має жодного значення.

Фемінітиви — це назви жінок за сферою діяльності, професією, соціальним станом тощо. У новому Українському правописі 2019 року фемінітиви та правила їхнього творення були затверджені для вживання. Тобто якщо раніше такі лексичні одиниці використовували лише у розмовному чи художньому мовленні, а у словниках вони позначалися переважно як зневажливі (продавщиця, математичка, директорка), то зараз фемінітиви можуть вживатись в усіх сферах мовлення, включно з науковою та офіційно-діловою [1].

Насправді фемінітиви в українській мові — явище не нове. Фемінітиви були ще зафіксовані в першому церковно-слов'янському словнику «Лексисі» Лаврентія Зизанія (1956 р.), а в скарзі 1619 р. зазначається, що у волинському монастирі (с. Гудчий Брід) віднайшли утікачку «гафтарку Огапку» (гаптарку). Вже на межі XIX та XX століть Леся Українка писала: «Наші критики ставлять в одну лінію і поетів, і поетес, і літераторів, і літераторок; не знаю, як хто, а я не раз казала їм за це спасибі» [2]. У «Словарі» Бориса Грінченка (1907–1909 рр.) наявно вже 935 найменувань осіб жіночої статі. А найбільший український словник СУМ в 11 томах (1970–1980 рр.) містить близько 3500 фемінітивів.

Значна кількість науковців, наприклад Іван Огієнко та Михайло Гінзбург, стверджують, що гендерні мовні особливості були витіснені з української мови у 30-х рр. XX ст. під впливом російської, однак поступово почали відновлюватися з 1991 року [1].

У новій редакції українського правопису, яку уряд України схвалив 22 травня 2019 року, згадується механізм утворення фемінітивів. Згідно з пунктом 4 параграфу 32 правопису, іменники на означення осіб жіночої статі утворюються від іменників чоловічого роду за допомогою суфіксів -к-, -иц-(я), -ин-(я), -ес- та інших. При цьому найпоширенішим є суфікс -к- (дизайнерка, директорка, редакторка тощо).

Суфікс -иц-(я) приєднують до основ на -ник (порадниця) та -ень (учениця), а суфікс -ин-(я) – до основ на -ень та до приголосного (кравчиня, філологиня). Суфікс -ес- у правописі охарактеризовано як рідковживаний. Нову редакцію правопису розробила та ще в жовтні 2018 року схвалила Українська національна комісія з питань правопису [3].

Є три групи причин, чому людина може опиратися вживати фемінітиви. Перша може бути пов'язана з тим, що в мовця немає такої звички або ж людина може бути російськомовною. Друга причина пов'язана з тим, що дуже часто жінки самі не хочуть, щоб їх називали з використанням фемінітивів, бо їм здається, що це применшує. Це пов'язано зі

століттями патріархату. Якщо ми подивимося у словник, то побачимо, що маскулітивів у половину більше, ніж фемінітивів. Звичайно, стає зрозуміло, що суспільство протягом кількох століть жінок зневажало. І це залишилося, тому що не так багато часу минуло відтоді, як жінки вибороли такі ж права, як у чоловіків. І така реакція – лише незаперечне підтвердження того, що ми живемо у патріархатному світі. І є третя категорія людей, яким просто важливо заперечити і посперечатися [4].

Отже, з мовної точки зору використання фемінітивів нарівні з маскулітивами є цілком нормальним та доцільним. Їх вживання збільшується щодня. Фемінітивів стає більше у нашому повсякденному житті, також вони набувають поширення в медіа-просторі, наближаючись до культурних традицій української мови, посилюючи первісно притаманну їй ідею паристості.

Список використаних джерел

1. Звідки взялися фемінітиви та чому їх варто використовувати. *Happymonday*: веб-сайт. URL: <https://happymonday.ua/ru/shho-take-feminityvu>.
2. ФЕМІНІТИВИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ. *Pereklad*: веб-сайт. URL: <https://pereklad.zp.ua/feminitivi-v-ukra%D1%97nskij-movi/>.
3. Членкиня і філологиня: в українській мові запровадили фемінітиви. *DW Made for minds*: веб-сайт. URL: <https://www.dw.com/uk>.
4. Маркетологиня, водійка та підприємця: що таке фемінітиви та чому ми їх вживаємо. *The Village*: веб-сайт. URL: <https://www.the-village.com.ua/>.

Степанець Ю. О., здобувачка вищої освіти 2 курсу, група КЮ-191

Науковий керівник – Гаценко І. О., к.філол.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

РОЛЬ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯН У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що мова є суспільним явищем. Вона проникла в усі суспільні сфери, а також є основним знаряддям соціалізації людини в суспільстві. Адже нам щодня доводиться спілкуватися та пристосовуватись до оточуючих людей, зміцнювати зв'язки та взаємодіяти з різними суспільними групами і в цьому проявляється наша людська суспільна сутність. А мова якраз і є засобом спілкування, інтелектуального освоєння та збереження досвіду людства, а також умовою його подальшого розвитку. Особлива роль у забезпеченні функціонування української мови належить державі та громадянам.

Українську мову, що є основним засобом спілкування та одним з найголовніших чинників самоствердження нації, законодавчо закріплено в ст. 10 Конституції України як єдину державну. Згодом її статус засвідчено в Законі України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», ухваленому Верховною Радою України 25 квітня 2019 року [7].

Важливою справою національного відродження України є піднесення мовної/мовленнєвої культури суспільства, озброєння знаннями стилістичних багатств рідної мови насамперед молоді, яка здобуває вищу освіту й використовуватиме слово як знаряддя праці, носій інформації, професійну вербальну зброю та засіб духовного впливу й